

ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

С.М. Мокіна, асп.

Національний університет харчових технологій

Сучасний стан економіки на макро- й мікрорівнях характеризується деформованою структурою виробництва, тому одним із стратегічних завдань більш ефективного розвитку виробничого потенціалу є його структурна перебудова.

Останню можна здійснювати, з одного боку, за допомогою проведення ефективної політики реструктуризації та санації потенційно конкурентоспроможних підприємств, а, з іншого, — шляхом упровадження екологічного менеджменту на підприємствах, враховуючи економічні важелі безпеки [1].

Процес реструктуризації — це спосіб адаптації діяльності підприємства до безперервно змінюваних ринкових умов через проведення комплексу заходів організаційно-економічного, техніко-технологічного і фінансового характеру, що забезпечують зростання ефективності виробництва, підвищення конкурентоспроможності і зміцнення фінансової стійкості. Даний підхід, на нашу думку, якнайповніше відображає механізм і цілі трансформації підприємства.

За принципом визначення об'єкта реформування виділяють такі види реструктуризації: **виробнича, ринкова, фінансова, соціальна, науково-технологічна, екологічна.**

Екологічна реструктуризація (об'єкт — взаємодія з навколишнім середовищем) — розглядається з погляду загального задуму індивідуального проекту трансформації підприємства, здійснюється в довгостроковому періоді, ґрунтується на результатах оперативної реструктуризації і передбачає залучення як внутрішніх так і зовнішніх джерел фінансування з метою ліквідації загроз порушення екологічної рівноваги в ділянці функціонування підприємства [2].

Екологічний менеджмент є управлінням, принципово орієнтованим на формування й розвиток екологічного виробництва та екологічної культури життєдіяльності людини. Це тип управління, побудований на соціально-економічному й соціально-психологічному мотивуванні гармонії взаємин людини з природою [3].

Завдання екологічного менеджменту полягає у пошуку нових шляхів і підходів до вирішення екологічних проблем при виробництві продукції.

Екологічна безпека в процесі реструктуризації — це комплекс певних фінансово-вартісних важелів, створених екологічно небезпечною діяльністю людини в процесі роботи підприємства, тісно пов'язаних між собою й таких, що стимулюють підприємства та галузі щодо проведення природоохоронних заходів [1]. Екологічна безпека в процесі реструктуризації забезпечується як державними механізмами втручання, так і внутрішньофірмовими інструментами регулювання. Державні механізми передбачають втручання в ринкове регулювання реструктуризації через платежі за забруднення та штрафи, реалізацію ресурсних квот і «ліцензій на забруднення», надання кредитів як заохочення за економію ресурсів, покриття витрат на амортизацію, скасування субсидій тощо [4].

До внутрішньо фірмових інструментів регулювання екологічної реструктуризації належать:

Спеціальні природоохоронні або екологічні паспорти (детальний аналіз екологічної ситуації, визначення першочергових завдань та їх вплив на навколишнє середовище).

Екологічне страхування (страхування відповідальності підприємства за завдані збитки у зв'язку з аварією, технологічним збоєм або стихійним лихом, що призводять до забруднення довкілля).

Екологічний аудит (незалежна перевірка господарської діяльності підприємства з метою оцінки її відповідальності природоохоронному законодавству та розроблення рекомендацій щодо зниження фактичного або потенційного екологічного, фінансового та інших збитків)

Екологічний контроль (регулювання екологічних відносин рівнів управління природокористуванням на підприємстві) [4]

Екологічний маркетинг (специфічний вид маркетингу, який передбачає орієнтацію усієї діяльності підприємства (розробки продукції, її виробництва, пакування, транспортування, реалізації, просування, переробки та утилізації) на формування та задоволення екологічно орієнтованого попиту з метою отримання прибутку та збереження довкілля і здоров'я людей.)

Застосування запобіжних заходів, а не нейтралізація наслідків забруднення, за оцінками фахівців, є більш надійним засобом вирішення екологічних проблем. Розвиток екологічно орієнтованого бізнесу дозволяє знизити техногенний вплив на навколишнє природне середовище, сприяючи тим самим виходу країни на стійкий шлях соціально-економічного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Акуленко В.Л., Мамчук І.В.* Реструктуризація підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки // Торгівля і ринок України, 2008 — № 25

1. *Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М.* Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 448 с.

3. *Основи екології.* Екологічна економіка та управління природокористуванням [Текст]: підручник / за заг. ред. Л.Г. Мельника, М.К. Шапочки. — Суми: Унів. кн., 2006. — 759 с.

4. *Акуленко В.Л., Мамчук І.В.* Екологічна реструктуризація з елементами екологічного менеджменту //Вісник СумДУ. Серія «Економіка». — 2009. — № 1.